

ЕЛЕКТРОННЕ ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ

У статті розглядається роль електронного освітнього середовища, що сприяє розвитку комунікативних компетенцій професіоналізму майбутніх фахівців гуманітарного профілю. З'ясовано, що сучасні критерії освітнього процесу відмовляються від алгоритмів отримання знань минулого, оскільки на сьогодні значну кількість інформації здобувачі вищої освіти черпають з всесвітньої мережі Інтернет. Визначено, що ключова теза сучасної вищої освіти – якомога надати більше свобод, прав і повноважень здобувачам вищої освіти які вони зможуть реалізувати завдяки стратегії розвитку гнучких, індивідуальних особистісно-орієнтованих траєкторій навчання. Встановлено переваги електронного освітнього середовища у розвитку комунікативних компетенцій професіоналізму. У цілому, алгоритм роботи здобувача вищої освіти у електронному освітньому середовищі є одним із ключових факторів формування громадської власної думки та професійних знань.

Ключові слова: електронне освітнє середовище, інфокомунікаційна компетентність, здобувач вищої освіти, змішане навчання, компетентнісна (сучасна) модель освіти, майбутній фахівець гуманітарного профілю.

Постановка проблеми. В умовах переходу від індустріальної епохи до епохи інформатизації українська система освіти, як і системи освіти інших країн, зазнає істотних змін, пов'язаних з необхідністю подолання протиріч між традиційним темпом навчання і постійно зростаючим потоком нових знань. Традиційна система освіти стає нездатною задовольнити потреби всіх бажаючих вчитися. Вихід бачиться в освоєнні нових освітніх інформаційних технологій і їх поетапному впровадженні в освітній процес вищої школи. Одним з перспективних напрямків розвитку комунікативних компетенцій у майбутніх фахівців гуманітарного профілю є використання технологій пов'язаних з електронним освітнім середовищем.

Головним завданням розвитку будь-якого вищого закладу освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, затребуваних на сучасному ринку праці, а побудова нової стратегії освіти має сприяти соціалізації людини в найширшому розумінні. Соціалізація здобувачів вищої освіти повинна

здійснюватися не тільки в підготовці до ефективного прояву себе у професійній діяльності, а й у суспільно-соціальному житті. Реформа вищої освіти передбачає формування у майбутніх фахівців широкого спектра загальнокультурних компетенцій.

В процесі контекстного навчання, завдяки синтезу навчальних і практичних ситуацій, у здобувача вищої освіти формуються компетенції, які дозволяють в майбутньому діяти з урахуванням професійно-етичних норм. Також хотілося б відзначити, що викладання гуманітарних дисциплін не повинно перетворюватися на вивчення фактичного матеріалу на рівні понять і знань, здобувачам вищої освіти необхідно показувати значущість пропонованої інформації з точки зору їх професійної «придатності» і аналізувати цю інформацію у відповідності з особистими цілями та інтересами кожного здобувача вищої освіти. Тому дуже важливо в процесі навчання велику увагу приділяти не тільки формуванню у здобувачів вищої освіти міцних науково-предметних знань, а й намагатися, щоб вони бачили застосування цих знань у майбутній професії, так як будь-яка інформація має важливе особистісне значення, якщо вона необхідна не просто як навчальний алгоритм, а в майбутньому може стати визначальним у формуванні особистої громадянської позиції та регулятором професійної діяльності.

Ключова теза сучасної вищої освіти - якомога надати більше свобод, прав і повноважень здобувачам вищої освіти які вони зможуть реалізувати завдяки стратегії розвитку гнучких, індивідуальних особистісно-орієнтованих траєкторій. Ця стратегія характеризується комплексним характером та має на увазі цілий ряд аспектів і напрямків, численні інструменти реалізації і передбачає глибоку партнерську взаємодію всіх ключових стейкхолдерів. В основі цієї стратегії лежить розуміння необхідності безперервної освіти як єдиної адекватної відповіді на стрімку моральну відсталість старих і появу нових професій, посилення конкуренції на ринку праці і перехід до суспільства, заснованого на знаннях. У цих умовах найважливішою компетенцією стає здатність до отримання освіти протягом усього життя (life-long learning), основні принципи якого були сформульовані в Лісабонському Меморандумі неперервної освіти Європейського союзу (2000).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні критерії освітнього процесу відмовляються від алгоритмів отримання знань минулого, а саме того, що знання здобувач вищої освіти має отримувати безпосередньо в аудиторії чи з друкованих праць, що розміщені в бібліотечних фондах закладів освіти, оскільки на сьогодні значну кількість інформації здобувачі вищої освіти черпають з всесвітньої мережі Інтернет. Дана інформація повинна бути узагальнена, систематизована та проаналізована. З огляду на те, що у

майбутнього спеціаліста повинен бути сформований алгоритм постійної безперервної самоосвіти, це вимагає розвитку у здобувачів вищої освіти потреб у навчанні, здобутті нових знань, оволодінні новими практичними навичками.

За даними П. М. Григоришина зі співавторами, Т. Я. Дівнич [4], перевагами електронного навчання є:

1. модульність – в основу програми електронного навчання покладено модульний принцип;

2. гнучкість – здобувач вищої освіти може вчитися згідно зі своїм темпом, особистими можливостями і потребами;

3. нова роль викладача – координування навчального процесу, коригування курсу, консультування та складання індивідуального навчального плану;

4. використання в процесі навчання сучасних технологій, паралельне засвоєння практичних навичок, які стануть у нагоді в майбутній професії;

5. самостійне планування часу і розкладу занять, а також перелік навчальних дисциплін, що вивчаються;

6. створення комфортних умов навчання, що сприяє його продуктивності;

7. самоконтроль набутих знань, саморозвиток, моралізація, творчість;

8. отримання освіти людьми з обмеженими фізичними можливостями.

Електронне навчання як технологія розвитку комунікативних компетенцій у майбутніх фахівців гуманітарного профілю вивчалась фахівцями-психологами з позиції системного підходу (В. Ганзен, Г. Костюк, О. Леонтєв, Б. Ломов, В. Мерлін, Г. Щедровицький та ін.); компетентнісного підходу (А. Хуторський, І. Зимня, Ю. Татур); концепції розвитку особистості як активного суб'єкта життєдіяльності (Л. Божович, Л. Виготський, Д. Ельконін, А. Коваленко, Г. Костюк, С. Максименко, А. Петровський, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.); аналізу педагогічної діяльності (С. Максименко, А. Маркова, І. Мітіна, М. Савчин, Т. Щербан та ін.).

Орієнтуючись на особистісно-орієнтований підхід при впровадженні цих технологій, можна відзначити, що при вивченні змісту гуманітарних наук інформація не тільки освоюється здобувачам вищої освіти, але з'являється і смислове відношення, особистісний досвід, все це виникає в результаті особистісно-значущих переживань при самостійному опрацюванні інформації (А. В. Андрєєва, О. М. Анісімова, Г. В. Білозубова, Г. В. Кравченко, О. А. Ковальова).

Електронне навчання в контексті вищої школи найбільш ефективно не як самостійна форма освіти, а як складова частина змішаного навчання (blended learning), характеристики, можливості та особливості дистанційних електронних

курсів вивчали Г. О. Бордовський, І. П. Воротникова, Є. В. Желнова, Н. В. Колесниченко, Н. В. Макарова, С. В. Максимова, М. М. Мохова, М. С. Нікітіна, О. О. Рафальська, С. В. Симанович, О. М. Спіріна, Ю. В. Триус, Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Н. Д. Угринович.

До формування комунікативних компетенцій (ІКТ) зверталось багато вчених, які розглядали різні аспекти цієї проблеми: П. В. Беспалов, Л. М. Горбунова, А. А. Єлізаров, М. І. Жалдак, Н. В. Насирова, О. В. Овчарук, А. М. Семібратов, Н. В. Морзе та ін.

Мета статті – розглянути електронне освітнє середовище як психологічну технологію розвитку комунікативних компетенцій у майбутніх фахівців гуманітарного профілю.

Виклад основного матеріалу та результатів дослідження. Двадцять перше століття ознаменоване століттям прогресуючої глобалізації. Світ для нас стає з кожним днем все менше і менше, економіки як розвинених, так і країн, що розвиваються, стають залежними одна від одної, про що можна судити з економічних взаємовідносин між Європою і Україною та іншими великими країнами світу. У глобалізації існують як позитивні, так і негативні сторони. Однак варто визнати, що саме завдяки їй всесвітній науковий потенціал зростає зі швидкістю геометричної прогресії [9].

Одним з найголовніших досягнень кінця двадцятого століття є всесвітня павутина під назвою «Інтернет», що дозволяє нам передавати інформацію через континенти за частку секунди, завдяки чому розвиток наукових проєктів має величезний потенціал в двадцять першому столітті. Завдяки всесвітній мережі Інтернет комунікабельність соціуму перейшла на новий рівень: відбулося прискорення мобільності, швидкості передачі інформації на наддалекій відстані, виникнення нових можливостей для людини з метою пізнання світу, в якому він живе.

У дев'яностих роках двадцятого століття Мартіном Дугіамасом був створений проєкт під назвою «Moodle» (Modular Object Oriented Dynamic learning Environment), віртуальне навчальне середовище. Даний проєкт дозволяє освітнім установам дистанційно проводити курс навчання з тією групою людей, яка зацікавлена в цьому [8]. Особливістю даного проєкту є те, що дана середа доступна абсолютно кожному. Її пріоритетом є простота у використанні. Як сказав засновник: «Найбільш важливо для мене те, щоб це програмне забезпечення було найбільш простим у використанні, а для цього воно повинно бути засноване на інтуїції настільки, наскільки це можливо» [13].

У 2002 року вперше з'явилась версія програмного забезпечення «Moodle». З цього моменту даний проєкт змінив уявлення про освіту в усьому світі і є одним з позитивних застосувань Всесвітньої павутини «Інтернет».

Moodle являє собою вільний веб-додаток, що надає можливість створювати сайти для он-лайн навчання. Система реалізує філософію «педагогіки соціального конструкціонізму» і орієнтована, перш за все, на організацію взаємодії між викладачем і тим хто навчається, хоча підходить і для організації традиційних дистанційних курсів, а також підтримки очного навчання [6].

Важливою особливістю «Moodle» є те, що система створює і зберігає портфоліо кожного здобувача вищої освіти: всі виконані ним роботи, всі оцінки і коментарі викладача до робіт, всі повідомлення в форумі. Широкі можливості для комунікації – одна з найсильніших сторін «Moodle». Система підтримує обмін файлами будь-яких форматів – як між викладачем і здобувачем вищої освіти, так і між самими здобувачам вищої освіти [5]. На даний момент програмне забезпечення «Moodle» найбільш активно використовується в таких країнах, як Сполучені Штати Америки, Великобританія, Німеччина, Австралія.

Ця система також впроваджується і у навчальних закладах України. Саме цей факт може послужити певним ривком для наших закладів вищої освіти, дозволить вивести їх на новий рівень якісної освіти. Завдяки використанню системи «Moodle» може покращитися якість освіти, процес навчання може прискоритися і стати простіше.

Ключова тенденція в мотивації сучасних здобувачів вищої освіти, згідно з дослідженнями Ю. Р. Вишневського і В. Т. Шапко, – потреба в навчанні. Важливий при цьому наступний факт: навіть якщо вони будуть працювати не за фахом, то здобувачі вищої освіти вважають, що знання здобути будуть не дарма. В роботі О. С. Лук'янова [7] відзначається, що сучасний здобувач вищої освіти – компетентнісний, тобто такий, який підходить до своєї освіти з наявністю здатності до компетентного навчання в вищому закладі освіти, до навчання усвідомленого, з прагненням у майбутньому бути залученим до середовища майбутніх професіоналів в обраній галузі. Він відрізняється від здобувача вищої освіти десятирічної і далі давності, коли суть відношення здобувача вищої освіти до освіти полягала у знаннях. Цей висновок набуває особливого значення в рамці того, що, здобувач вищої освіти сам готовий перейти на компетентнісну (сучасну) модель освіти і вона не нав'язується ззовні, а визначена внутрішньо, специфікою мотивації сучасних здобувачів вищої освіти.

Враховуючи ноувізм (життя сьогоднішнім днем) на тлі прагматизму, що забезпечують специфічність сьогоднішньої молоді, можна зробити висновок, що підтримка і розвиток навчально-професійного інтересу у здобувачів вищої освіти можливі через інтерактивні форми роботи у вигляді наукових експериментів, соціальних досліджень, практичних робіт. Така активність і пошук нових знань через досвід, застосування наявних знань на практиці

відповідає віковій категорії студентства і відображає його сучасні соціально-психологічні особливості.

Випускники вищих закладів освіти соціально активні і інтелектуально зрілі, їм властива пізнавальна і комунікативна активність, яка спрямована на вирішення конкретних професійно-орієнтованих завдань. Студентство є центральним періодом становлення особистості в цілому. Це час інтенсивної соціалізації молодої людини як майбутнього діяча, професіонала, що, безумовно, має враховуватися і враховується в змісті, проблематики і прийомах організації навчальної діяльності та педагогічного спілкування у вищому закладі освіти. Важливою якісною складовою особистості 18-22-річних є здатність до навчання, або емпірична характеристика індивідуальних можливостей здобувачів вищої освіти до засвоєння навчальної інформації, до виконання навчальної діяльності, в тому числі до запам'ятовування навчального матеріалу, розв'язання задач, виконання завдань різних типів навчального контролю і самоконтролю [10]. Навчання в широкому сенсі слова виступає як прояв загальних здібностей людини, що відбивають пізнавальну активність суб'єкта і його можливості до засвоєння нових знань, дій, складних форм діяльності. При цьому здатність до навчання проявляється як загальна можливість психічного розвитку, досягнення більш узагальнених систем знань, загальних способів дій. Окремі здобувачі вищої освіти володіють великими здібностями до деяких спеціальних навчальних предметів.

В якості емпіричної характеристики можливостей здобувачів вищої освіти до навчання це багато показників і параметрів особистості. До них відносяться, перш за все, індивідуальні пізнавальні можливості (особливо сенсорні і перцептивні процеси, пам'ять, увага, мислення і мовлення), індивідуальні особливості – мотивація, характерологічні та емоційні прояви; ставлення здобувача вищої освіти до навчального матеріалу, до навчальної групи і викладача. Крім того, важливим індексом освіченості служать якості, що визначають рівень розвитку комунікативних компетенцій. Освіченість у здобувача вищої освіти має на увазі також сформованість багатьох спеціальних навичок, в тому числі навичок науково-дослідницької та творчої діяльності.

До позитивних якостей електронного освітнього середовища можна віднести той факт, що здобувач вищої освіти має можливість самостійно визначати вибір курсів, які в свою чергу дозволять йому досягти великих успіхів у навчальній діяльності і в підтвердження цього йому буде надано сертифікат про проходження курсів. Крім того, користувач середовища «Moodle» має можливість отримати додаткові знання тієї області, яка може не мати відношення безпосередньо до його сфери діяльності [14]. При отриманні більшого обсягу знань, збільшиться конкурентоспроможність здобувача вищої

освіти на ринку праці, а також інтерес самого роботодавця прийняти на роботу того, хто отримав свободу, права і повноваження в процесі навчання і намагається реалізувати завдяки стратегії розвитку гнучких, індивідуальних особистісно-орієнтованих траєкторій навчання все набуте у професійну діяльність. Велика кількість здобувачів вищої освіти вже оцінила зручність роботи електронного освітнього середовища як зручної та ефективної технології сучасної освіти.

В першу чергу здобувачі вищої освіти відзначають таку важливу якість як доступність інформації на всіх рівнях. За допомогою системи електронного навчання вищого закладу освіти можна з легкістю знайти необхідні підручники, методичні посібники та інші питання, що цікавлять здобувача вищої освіти. Це робить неоціненний внесок при підготовці до задач іспитів, написанні наукових робіт. Так само середовище дозволяє здобувачу вищої освіти саморозвиватися в багатьох наукових галузях, або підвищити рівень своїх знань в якій-небудь одній конкретній області. По-друге, приємно дивує простота і доступність даного середовища. Все що потрібно здобувачу вищої освіти – це логін і пароль для входу в систему електронного навчання. Далі здобувач вищої освіти може самостійно редагувати свої особисті дані, відстежувати свою успішність і проходити навчання на електронному рівні [12]. Простий інтерфейс системи не викликає труднощів в роботі з сайтом. До того ж, завдяки швидкому розвитку Інтернету, здобувач вищої освіти може увійти в систему в будь-якій точці світу, де є вихід в мережу, що є істотним плюсом. По-третє, позитивною якістю навчального середовища здобувачі вищої освіти відзначають можливість спілкування в системі. Можна поставити запитання будь-якого викладача або здобувача вищої освіти. Якщо ж у здобувача вищої освіти виникають труднощі в освоєнні матеріалу, завдяки системі електронного навчання він може з легкістю знайти для себе дієву допомогу.

Таким чином система електронного навчання вносить великий вклад в розвиток ефективності освіти та виводить її на новий, більш високий рівень. Використання електронного освітнього середовища дає освітній установі можливість бути сучасною, крокувати в ногу з часом і забезпечувати належний рівень знань у своїх здобувачів вищої освіти завдяки доступним методам.

«Moodle» – це пакет, який зазвичай визначають як CMS або LMS. Ці аббревіатури можна розшифрувати таким чином: CMS – course management system – система управління курсами. LMS – learning management system – система управління навчанням. Програма написана на мові програмування PHP і переведена на кілька десятків мов, використовується для навчання більш ніж в ста п'ятдесяти країнах світу. Електронне освітнє середовище «Moodle» є успішною платформою на світовому ринку СДО. Над системою вже більше 15

років працює міжнародна команда розробників під керівництвом фонду «Moodle» в Австралії. Завдяки цьому «Moodle» поєднує в собі багатство функціоналу, гнучкість, надійність і простоту використання [1]. Система широко відома в світі, має понад 60 тисяч інсталяцій більш ніж в 100 країнах.

Основною навчальною одиницею «Moodle» є навчальні курси. В рамках такого курсу можна організувати:

- взаємодію здобувачів вищої освіти між собою і з викладачем. Для цього можуть використовуватися такі елементи як: форуми, чати;

- передачу знань в електронному вигляді за допомогою файлів, архівів, веб-сторінок, лекцій;

- перевірку знань і навчання за допомогою тестів і завдань. Результати своєї роботи здобувачі вищої освіти можуть відправляти в текстовому вигляді або у вигляді файлів;

- спільну навчальну і дослідницьку роботу здобувачів вищої освіти з певної теми за допомогою вбудованих механізмів wiki, семінарів, форумів тощо [11].

«Moodle» орієнтована на спільну роботу. При цьому навчання можна здійснювати як асинхронно, коли кожен здобувач вищої освіти вивчає матеріал у власному темпі, так і в режимі реального часу, організовуючи онлайн лекції та семінари. Система підтримує обмін файлами будь-яких форматів – як між викладачем і здобувачем вищої освіти, так і між самими здобувачами вищої освіти.

Широкі можливості для розвитку комунікації – одна з найсильніших сторін «Moodle». На форумі можна проводити обговорення по групах, оцінювати повідомлення, прикріплювати до них файли будь-яких форматів. В особистих повідомленнях і коментарях – обговорити конкретну проблему з викладачем особисто. У чаті обговорення відбувається в режимі реального часу [2]. Розсилки оперативно інформують всіх учасників курсу або окремі групи про поточні події: не потрібно писати кожному здобувачу вищої освіти про нове завдання, група отримає повідомлення автоматично. Система також дозволяє контролювати «відвідуваність» – активність здобувачів вищої освіти, час їх навчальної роботи в мережі. В результаті викладач витрачає свій час більш ефективно. Він може збирати статистику по здобувачам вищої освіти: хто що скачав, які домашні завдання зробив, які оцінки з тестів отримав. Викладачеві легко проаналізувати і зрозуміти, наскільки здобувачі вищої освіти розібралися в темі, і з урахуванням цього запропонувати матеріал для подальшого вивчення індивідуально.

Можливості електронного навчання формують здобувачам вищої освіти:

- розвиток критичного мислення;
- навчання в будь-який час, в будь-якому місці, у зручному темпі,
- самостійність при глибокому вивченні цікавих тем,
- ефективність засвоювання професійних знань.

Аналіз існуючих досліджень в області використання електронного освітнього середовища дозволив виділити ряд, на наш погляд, безсумнівних переваг, якими має володіти здобувач вищої освіти: індивідуалізація навчання, можливість побудови індивідуальної освітньої траєкторії, що підвищує якість освіти [5].

Електронне навчання в контексті вищої школи найбільш ефективно не як самостійна форма освіти, а як складова частина змішаного навчання (blended learning). Його переваги полягають в поєднанні традиційного навчання (аудиторного) і самостійного навчання (електронного). Співвідношення використання видів навчання в змішаній формі багато в чому залежить від специфіки професійного напрямку. Такий підхід до освоєння змісту дисципліни дозволяє розвивати інфокомунікаційну компетентність здобувача вищої освіти.

Електронне навчання неможливе без ефективного зворотного зв'язку між здобувачем вищої освіти та викладачем. В рамках розробленого дистанційного курсу забезпечення такого зв'язку здійснюється за допомогою інтерактивних елементів «Чат», «Форум». При цьому стає можливим проведення індивідуальних консультацій, спілкування в чат-режимі і режимі форуму, коли кожен учасник курсу може висловитися з будь-якого питання запропонованої теми. Інформаційні ресурси курсу можна вивчати безпосередньо на комп'ютері, або зберегти на локальний комп'ютер для друку і подальшого ознайомлення. Інтерактивні елементи (завдання різних типів, глосарії, форуми, тести) дозволяють акцентувати увагу здобувачів вищої освіти на окремих фрагментах пріоритетного матеріалу, перевірити рівень знань, організувати взаємодію слухачів один з одним і з викладачем.

Електронне навчання дає можливість освоєння лекцій, кожна з яких закінчується питаннями – це освоєння ознайомчого рівня, а організація форуму з даної тематики (використання елемента курсу) – це вже продуктивний рівень, тому що це є евристичний тип роботи. Відповіді на питання також можуть здійснюватися у формі власної відкритої відповіді, що передбачає вироблення наступного алгоритму роботи здобувача вищої освіти:

- знайомство з матеріалом, запропонованим до вивчення;
- виділення смислових тем курсу;
- систематизація та тезовий виклад головного;
- формування та виклад власної думки з приводу вивченого [3].

В процесі проведення опитування здобувачів вищої освіти щодо відношення до системи «Moodle» ми отримали наступні данні: 78% здобувачів вищої освіти погодились з тим, що їм зручно працювати в електронній системі навчання, разом з тим 4% респондентів не погодились із ствердженням та 18% здобувачів вищої освіти обрали відповідь «не завжди». Це свідчить про те, що система потребує подальшої модернізації з метою підвищення зручності її використання задля підвищення ефективності засвоювання професійних знань.

Для 70% респондентів навчальний матеріал, що є представленим у системі, є зрозумілим та доступним, у той час як приблизно рівний відсоток респондентів 18% та 12% схилились до варіантів відповіді «не завжди зрозумілий» або ж «взагалі незрозумілий». Отже навчальний матеріал, що пропонується здобувачам вищої освіти для ознайомлення, потребує корекції та адаптації з метою підвищення його доступності, будь то деталізація чи, навпаки, узагальнення.

З отриманих результатів маємо зазначити, що пріоритетом для сучасного здобувача вищої освіти є можливість навчання у власному темпі, без прив'язки до конкретного місця та часу. Завдяки системі електронного навчання доступ до вищої освіти отримують всі особи, незалежно від їх місцезнаходження та фізичних здібностей. Останнє є особливо важливим для здобувачів вищої освіти з обмеженими фізичними здібностями. Крім того, отримання професійних знань засобами електронного навчання дає респондентам можливість поєднувати цей процес з робочою діяльністю, що без сумнівів є перевагою та визначальним фактором.

Висновки. Виходячи із даних, отриманих в ході експерименту, вважаємо за необхідне в якості висновку підкреслити наступне. По-перше, змішане навчання сприяє підвищенню якості підготовки здобувачів вищої освіти, та є оптимальним в процесі розвитку комунікативних компетенцій. По-друге, алгоритм роботи здобувача вищої освіти у електронному освітньому середовищі є одним із ключових факторів формування громадської власної думки та професійних знань.

Перспективи подальшого дослідження. Подальшого більш глибокого дослідження потребують питання розробки моделі розвитку комунікативних компетенцій професіоналізму майбутніх фахівців гуманітарного профілю.

Література

1. Абламейко С.В. Структура віртуального образовательного пространства современного университета / С.В. Абламейко, В.М. Галынский, Ю.В. Позняк, В.В. Самохвал // Информатизация образования – 2010: педагогические аспекты создания информационно-образовательной среды:

материалы Междунар. науч. конф., Минск, 27-30 окт. 2010 г. / редкол.: И.А. Новик (отв. ред.). – Минск: БГУ, 2010. – С. 14-18.

2. Анисимов А.М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle / А.М. Анисимов. – Х.: ХНАГХ, 2009. – 292 с.

3. Григоришин П.М. Дистанційні технології навчання: досягнення, проблеми та перспективи розвитку / П.М. Григоришин, Є.Г. Махрова, В.М. Ходоровський // Вісник проблем біології і медицини. – 2013. – Вип. 2 (100). – С. 68-72.

4. Дівнич Т.Я. Дистанційна форма навчання у вищому навчальному закладі як одна із технологій організації навчального процесу / Т.Я. Дівнич // Вісник проблем біології і медицини. – 2015. – Вип. 1 (117). – С. 66-69.

5. Кравченко О.І. Управління розвитком дистанційного навчання у педагогічному університеті: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06 / О.І. Кравченко. – Луганськ: Луганський національний університет імені Т. Шевченка, 2012. – 254 с.

6. Логинова А.В. Преимущества использования системы дистанционного обучения MOODLE при обучении иностранному языку студентов технических специальностей / А.В. Логинова // Вестник науки Сибири; Томский политехнический университет (ТПУ). – 2011. – № 1 (1). – С. 358-362.

7. Лукьянов А.С. Особенности мотивации учебно-профессиональной деятельности современных студентов / А.С. Лукьянов // Вестник Южно-Российского университета. – 2007. – № 4. – С. 26-33.

8. Мясникова Т.С. Система дистанционного обучения MOODLE: Подробное техническое описание и дополнение к электронной документации / Т.С. Мясникова, С.А. Мясников. – Х.: Издательство Шейниной Е.В., 2008. – 228 с.

9. Никифоров О.Ю. Анализ подсистемы тестирования СДО Moodle / О.Ю. Никифоров // Информационные технологии в науке и образовании: материалы Междунар. науч.-практ. интернет-конф., 13-20 мая. – Шахты: Изд-во ЮРГУЭС, 2008. – 238 с.

10. Психологический словарь / Под ред. В.П. Зинченко, Б.Г. Мещерякова. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2003. – 632 с.

11. Система дистанционного обучения Moodle [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://moodle.org/>

12. Allen M.W. Creating Successful E-Learning: A Rapid System For Getting It Right First Time, Every Time / M.W. Allen. – CA: Pfeiffer, 2006. – 220 p.

13. Martin Dougiamas [Электронный ресурс] / Wikipedia, the free encyclopedia. – Режим доступа: https://en.wikipedia.org/wiki/Martin_Dougiamas

14. Philosophy of Moodle, Moodle: open-source community-based tools for learning [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://docs.moodle.org/21/en/Philosophy>

Транслітерація

1. Ablamejko S.V. Struktura vy`rtual`nogo obrazovatel`nogo prostranstva sovremennogo uny`versy`teta / S.V. Ablamejko, V.M. Galynsky`j, Yu.V. Poznyak, V.V. Samoxval // Y`nformaty`zacy`ya obrazovany`ya – 2010: pedagogy`chesky`e aspekty sozdany`ya y`nformacy`onno-obrazovatel`noj sredy: matery`aly Mezhdunar. nauch. konf., My`nsk, 27-30 okt. 2010 g. / redkol.: Y`.A. Novy`k (otv. red.). – My`nsk: BGU, 2010. – S. 14-18.

2. Any`sy`mov A.M. Rabota v sy`steme dy`stancy`onnogo obucheny`ya Moodle / A.M. Any`sy`mov. – X.: XNAGX, 2009. – 292 s.

3. Gry`gory`shy`n P.M. Dy`stancijni tehnologiyi navchannya: dosyagnennya, problemy` ta perspektyvy` rozvy`tku / P.M. Gry`gory`shy`n, Ye.G. Maxrova, V.M. Xodorovs`ky`j // Visny`k problem biologiyi i medy`cy`ny`. – 2013. – Vy`p. 2 (100). – S. 68-72.

4. Divny`ch T.Ya. Dy`stancijna forma navchannya u vy`shhomu navchal`nomu zakladi yak odna iz tehnologij organizaciyi navchal`nogo procesu / T.Ya. Divny`ch // Visny`k problem biologiyi i medy`cy`ny`. – 2015. – Vy`p. 1 (117). – S. 66-69.

5. Kravchenko O.I. Upravlinnya rozvy`tkom dy`stancijnogo navchannya u pedagogichnomu uny`versy`teti: dy`s. ... kand. ped. nauk: 13.00.06 / O.I. Kravchenko. – Lugans`k: LugNPU im. T. Shevchenka, 2012. – 254 s.

6. Logy`nova A.V. Prey`mushhestva y`spol`zovany`ya sy`stemy dy`stancy`onnogo obucheny`ya MOODLE pry` obucheny`y` y`nostrannomu yazyku studentov texny`chesky`x spetsy`al`nostej / A.V. Logy`nova // Vestny`k nauky` Sy`by`ry`; Tomsky`j poly`texny`chesky`j uny`versy`tet (TPU). – 2011. – # 1 (1). – S. 358-362.

7. Luk`yanov A.S. Osobennosty` moty`vacy`y` uchebno-professy`onal`noj deyatel`nosty` sovremenny`x studentov / A.S. Luk`yanov // Vestny`k Yuzhno-Rossy`jskogo uny`versy`teta. – 2007. – # 4. – S. 26-33.

8. Myasny`kova T.S. Sy`stema dy`stancy`onnogo obucheny`ya MOODLE: Podrobnoe texny`cheskoe opy`sany`e y` dopolnny`e k elektronnnoj dokumentacy`y` / T.S. Myasny`kova, S.A. Myasny`kov. – X.: Y`zdatel`stvo Shejny`noj E.V., 2008. – 228 s.

9. Ny`ky`forov O.Yu. Analy`z podsy`stemy testy`rovany`ya SDO Moodle / O.Yu. Ny`ky`forov // Y`nformacy`onny`e tehnology`y` v nauke y` obrazovany`y`:

materiy`aly Mezhdunar. nauch.-prakt. y`nternet-konf., 13-20 maya. – Shaxty: Y`zd-vo YuRGUOS, 2008. – 238 s.

10. Psy`xology`chesky`j slovar` / Pod red. V.P. Zy`nchenko, B.G. Meshheryakova. – SPb.: Prajm-Evroznak, 2003. – 632 s.

11. Sy`stema dy`stancy`onnogo obucheny`ya Moodle [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://moodle.org/>

12. Allen M.W. Creating Successful E-Learning: A Rapid System For Getting It Right First Time, Every Time / M.W. Allen. – CA: Pfeiffer, 2006. – 220 p.

13. Martin Dougiamas [Elektronny`j resurs] / Wikipedia, the free encyclopedia. – Rezhy`m dostupu: https://en.wikipedia.org/wiki/Martin_Dougiamas

14. Philosophy of Moodle, Moodle: open-source community-based tools for learning [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://docs.moodle.org/21/en/Philosophy>

Losiyevska O.

ELECTRONIC EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS PSYCHOLOGICAL TECHNOLOGY OF DEVELOPMENT OF COMMUNICATION COMPETENCE OF PROFESSIONALISM OF FUTURE SPECIALIST IN THE HUMANITIES

The article reveals the role of the electronic educational environment, which contributes to the development of the communicative competences of the professionalism of future humanitarian specialists. It has been found that modern criteria of the educational process refuse the algorithms of obtaining knowledge from the past, because higher education applicants can get a significant amount of information from the Internet. The key thesis of modern higher education was determined as freedom, rights and powers realized by the strategy of development of flexible, individual, personality-oriented learning paths. The advantage of electronic educational environment was determined in the development of communicative competencies of professionalism. The algorithm of the work of the higher education applicant in the electronic educational environment is one of the key factors of the formation of civil position and professional knowledge.

Key words: *electronic educational environment, information and communication competence, higher education applicant, blended learning, competence-based (modern) education model, future specialist in the humanities.*

Лосієвська Ольга Геннадіївна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціології Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк.